

Vietämme joulua vuoden pimeimpänä aikana, jolloin ihminen kaipaa valoa enemmän kuin milloinkaan muulloin.

Valon kaipuu sai entisajan äidit valamaan joulua varten talikynttilät ja sytyttämään ne jouluaattona. Valon kaipuu ohjaa vieläkin poikasta metsään joulukuusta valikoimaan ja sama kaipuu innostuttaa tyttösiä sitomaan kuusen oksiin loistavia helyjä ja valkeita kynttilöitä. Ja vasta sitte, kun kynttilä palaa tuvan pöydän kulmalla, tahi kuusi kirkkaana hohtaa kodissa, johon se voitiin hankkia, tuntuu joulu joululta.

Kirkkaus ja joulu, ne kuuluvat toisilleen.

Niinhan ne kuuluivat toisilleen Betlehemin kedolla. Kertoohan pyhä kirja, että kun paimenet olivat kedolla vartioimassa yöllä laumaansa, niin — — — »Herran kirkkaus loisti heidän ympärillään.»

Luonnossa vallitsi silloin pimeys. Mutta luomakunnan Herra lähetti Poikansa syntymäyönä keskelle pimeyttä kirkkaan valon. Se kirkkaus tuli näkymättömästä maailmasta julistamaan, että hän joka nyt syntyi, oli tuleva *valoksi* kansoille, jotka vaelsivat pimeydessä; niinkuin hänestä sittemmin hänen rakkain opetuslapsensa Johannes oman kokemuksensa nojalla kirjoittaa: »Hänessä oli elämä ja elämä oli ihmisten *valo*. Ja *valo* pimeässä *loistaa*.»

Kirkas valo paljastaa pimeyden. Se osoittaa, mikä on pölyistä tai muuten likaista. Serpävuoksi kirkkaan valon äkkinäinen ilmestyminen pimeyden keskelle hämmästyttää ja pelottaa.

Betlehemin paimenetkin »suuresti peljästyivät».

Mutta se pelko vaihtui pian iloksi. Sama enkeli, joka saapui kirkkauden tuojana, lausui: »Älkää peljätkö. Minä ilmoitan teille suuren ilon, joka on tuleva kaikelle kansalle.»

Niin käy nytkin. Kun Jeesuksen henkinen valo: hänen totuutensa, puhtautensa, pyhytensä ja rakkautensa loistaa kirkkaana edessämme, niin me — pimeässä vaeltajat — emme tahdo jaksaa kestää hänen kirkasta katsettaan, vaan hämmästyimme ja pelkäämme. Me huudamme niinkuin Pietari nähdessään ensi kerran

mestarin suuruuden: »Herra, mene pois minun tyköäni, sillä minä olen syntinen ihminen.»

Mutta hän ei mene tällaisen tyköä pois, ennenkuin hän on antanut synnin anteeksi, puhdistanut lian ja luonut mieleen elämän ja ilon. Jeesuksesta tuleva henkinen valo ei lopultakaan ole pelkoa, vaan iloa ja elämää luovaa valoa. Jeesuksen kirkkaus ja totinen ilo — ne kuuluvat erottamattomasti yhteen.

* * *

Olen nähnyt lapsia, joiden koko olento loistaa kirkkautta. Terveys, tyytyväisyys, elämän yltäkyläisyys ja ilo pulppuavat heistä. Tuntuu kuin loistaisi heidän olennostaan tuhatmäärin taivaan kirkkaita tähtiä. Mutta olen nähnyt sellaisiakin lapsia, joista ei loista kirkkautta. Ne ovat tyytymättömiä, jäykkiä, likaisia, vailla parasta lasten lahjaa: iloa.

»Mikä lie miltäkin vienyt tuon kirkkauden ja ilon. Tosiasia vain on että viety se on. Sellaiset lapset ovat kuin joulukuusi täynnä sammutettuja kynttilöitä. Siinä, missä pitäisi valon loistaa, on vain musta tynkä.

Nuo sammutetut kynttilät pitäisi saada jälleen palamaan. Mutta kuka ne sytyttää?

Jouluna syntynyt Jeesus on tullut »sytyttämään tulta maan päälle». Sellainen ihme voi tapahtua, että lapsi, joka jo on menettänyt elämänriemunsa, saa sen jälleen Jeesukselta.

Jeesus osoittaa lapselle hänen pimeytensä, mutta samalla kirkastaa taivaallisen anteeksi-antamisen. Siitäpä tunkeutuu valo taas pimeään mieleen, katumuksen ja ilon kyynel yhtyvät toisiinsa ja lapsi uskolla lepää taivaallisen ystävänsä omana.

Ja lapsi taas elää, iloitsee ja loistaa niinkuin taivaan tähtitarha.

Tuon ihmeellisen muutoksen sai aikaan Jeesuksen kosketus lapsen sieluun. Tosiasia on että Jeesuksessa ilmestyneet armolahjat: elämä — — — ilo — — — valo — — — kirkkaus — — — ne eivät kuulu ainoastaan taivaalle ja enkeleille, vaan ne ovat tarkoitettut ihmiskunnalle, niin myös Suomen lapsille.

A. W. Kuusisto.

Joulukynttilät

Joulupukille mukailut ja kuvittanut A. Patscheff.

Muutamia vuosikymmeniä sitten asui vanhassa synkässä korvessa Heikki-niminen poika. Hänen isäänsä, joka oli maanviljelijä, sanottiin omistamansa maatilan mukaan Suokorven Matiksi. Tila oli saanut nimensä suosta, joka aukeni laajana Haukkavaaran pohjoispuolella.

Heikki eli Heikku, kuten häntä myös mainittiin, oli tämän jutelman tapahtumain aikana kymmenvuotias. Joulu lähestyi, ja eräänä iltana, kun Heikki oli jo mennyt makuulle, sanoi Suokorven Matti vaimolleen:

«Koska nyt on hyvä rekikeli eikä pakkaneenkaan ole tuntunut kiihtyvän, lähden huomen aamulla kaupunkiin. Lähden kahdella hevosella, sillä paljon on karjantuotteita ja muuta tavaraa kaupaksi vietävä.»

Kun Heikki, joka loikoi vielä valveilla, kuuli isänsä sanat, hyppäsi hän heti vuoteestaan ja alkoi hartaasti pyrkiä mukaan.

Isä ja äiti katsoivat toisiinsa hämmästyneinä. Viimein sanoi äiti:

«Ehkäpä annat pojan lähteä mukaan? Pystyyhän hän ajamaan toista hevosta, ja samalla tiellä saa nähdä kaupungin.»

Ja niin päätettiin, että Heikki saa tulla ajamaan voikuoormaa.

Aikaisin seuraavana aamuna seisovivat hevoset valjastettuina portaiden edessä, ja Matti nuoritti kuormat huolellisesti. Äiti kantoi rekeä lämpöiset lammasnahkaturkit ja eväskontin. Sen jälkeen sitoi hän paksun villaisen kaulaliinan Heikin kaulaan ja neuvoi häntä heti, kun tuntisi kylmää, juoksemaan kuorman vierellä. Sitten kiipesi isä Matti kaurakuormalleen ja niin lähdettiin liikkeelle. Kulkuset kilisivät, lumi narskui reenjalasten alla ja Sirkka ja Virkku hölkkäsivät tasaista ravia hyvällä tiellä.

Aurinko nousi punertavana idästä, ja sen säteet kirkastivat talvisen metsän, jossa lumikiteet kimaltelivat tuhansin värivaihtein kuin tähdet taivaalla. Mutta Heikki ei huomannut mitään. Hän ajatteli vain kaupunkia ja kaikkia niitä merkittäviä, joita siellä saisi nähdä. Mutta kaupunkiin oli vielä pitkä matka. Koko aamupäivän hölkkäsivät Sirkka

ja Virkku enimmäkseen tasaista ravia. Ne kiskoivat kuormia mäkiä ylös, toisia alas ja alkoivat jo huomattavasti väsyä, vaikka isä Matti ja Heikki tuon tuostakin laskeutuivat kävelämään.

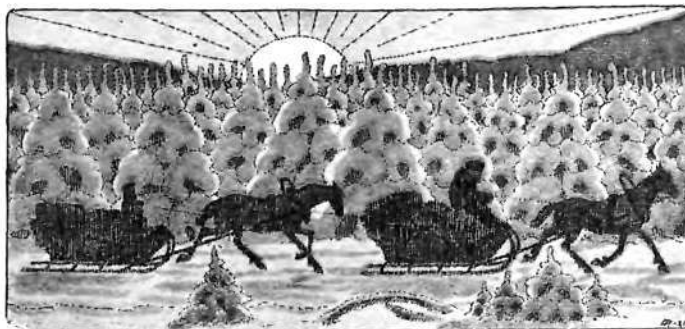
Mutta viimein eräältä mäeltä näkyi kaupungin kirkkotorni, ja kohta tienmutkaan päästyä alkoi näkyä jo talojen kattoja. Heikin sydän hytkähti riemusta. Ja hetkisen kulkettua näkyi taloja niin tiheässä, ettei Heikki parhaalla tahdollaankaan pystynyt niitä laskemaan.

Suokorven Matti ohjasi hevosensa erään kauppiaan pihaan, jolta hän tavallisesti osti kaikki tarveaineensa. Kun Matti oli myynyt kuormansa ja täyttänyt kukkaronsa, meni hän nytkin Heikin kanssa kauppiaan puotiin.

Kauppias oli suuri herra ja sen merkinä heilahteli hänen pullealla vatsallaan paksut, kultaiset kellonvitjat. Hän hymyili ystävällisesti Heikille, jutteli hänen kanssaan ja antoi hänelle suuren pussillisen karamelleja ja rusinoita.

Puodissa oli tavaraa vaikka minkälaista. Siellä oli ruokaa ja taloustavaroita, makeisia ja hedelmiä monenlaisia. Ikkunan puolella oli leikkikaluja: kauniita paperiukkoja, jotka tekivät kaikennäköisiä temppuja, kun niitä nyki nuorasta, ja puuhevosia, aivan kuin eläviä, satuloituina ja valjastettuina. Toiset niistä olivat ruskeita, toiset mustia ja muutamat olivat harmaita pilkullisia. Heikki ei voinut olla silittämättä niitä. Seinällä riippui torvia kirjavissa nauhoissa ja pöydällä niiden alapuolella oli mitä kauneimmilla väreillä painettuja kuvakirjoja esittäen ihmeellisiä ulkomalaisia eläimiä. Niin paljon kaunista ei Heikki vielä koskaan ollut nähnyt yhdellä kertaa. Hän tunsu itsensä erittäin onnelliseksi, etenkin kun hänen isänsä osti kiiltävän peittisen torven — Heikki näet arvasi, kuka siihen saisi puhalttaa.

Ulkona alkoi jo hämärää, ja Suokorven Matti valmistautui kotimatalle. Ryynejä, kahvia, sokeria, ja paljon muuta hyvää pantiin tyhjiin kaurasäkkeihin ja asetettiin rekiin. Muun muassa pantiin sinne kaksi kaunista joulukynttilää, jotka Heikki oli saanut lahjaksi hyvän tahtoista kauppiailta. Sitten hyvästeli Heikki kauppiasta ja ajoi isänsä

«Kulkuset kilisivät, lumi narskui, Sirkka ja Virkku hölkkäsivät tasaista ravia hyvällä tiellä.»

(Jatk. 2 lehden takana.)

Kuninkaantytären ryöstetty sydän.

Rudolf Koiwun kuvasarja. Sanat sovittanut Ilpo Neponen.

Illansuussa köyhä mieron poika
työtä etsein kaupunkihin kulkee,
liput mustat ihmetellen huomaa
kaikkialla siinä liehumassa.
Kysyy syytä vastaansaapujalta.
Syy on tämä: Runinkaan on tytär
saanut taudin hengenvaarallisen,
aivan oudon, että lääkärien
mahdoton on selvää saada siitä.

Majataloon kun ei tyhjin taskuin
poika tohdi tarjoutua yöksi,
nukkua hän päättää taivasalla
lepän vanhan juurionkalossa,
jossa saakin sopivan hän suojan.

Outoon nauruun herää poika yöllä,
kammiostaan päänsä pilkistävi.
Parin noita-akkoja hän näkee
rupattavan lepän haarukalla.
Poika kuuli, kuinka toinen kehui
kostaneensa sen, kun häntä kerran
linnan juhli-ss' oli halveksittu.
Runinkaan on tytär sairas siksi,
sydämen kun noita hältä ryösti,
kuljetti sen sadan salon taakse
latvakukaks kotikuusellensa. —

Aikansa näin ruperteltuansa
noidat poistui-ivat, mut poika läksi
sydänt' etsimähän ryöstettyä.

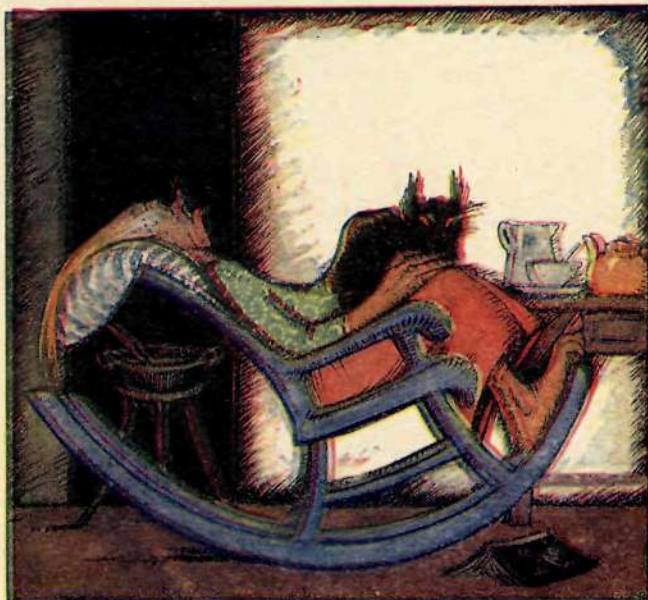
Synkkää metsää kuljeskellessaan hän
jänön huomaa, jota raastaa haukka.
Haukan pois hän karkoittaa ja sitoo
pupun haavat palkinnoksi saaden
lastun, josta ahdingoss' on apu.

Joenrantaan saapuu sitten poika.
Siellä tappelun on kova ryty.
Kotka nyhtäis korkeuksihin hauen,
hauki kotkaa aaltoi-alle kiskoo.
Poika kiven kotkaa kohden heittää,
karkoittaa niin ilman pedon. Hauki
palkinnoksi antaa hälle suomun,
josta hädänhetkellä on hyöty.

Poika rientää sadan salon halki.
Vihdoin mäentöyryäältä hän näkee
kuusen latvan, jossa loistaa sydän.
Kuusen juurella on noidan mökki,
ettonetta noita-akka itse
nukkuu siinä sylissänsä kissa.
Poika hiipii hiljalleen kuin haamu,
kuusen luokse kulkee kuulumatta,
tarttuu oksiin, latvaan kiipeävi,
sieltä joutuin sydämen hän sieppaa,
alas laskeutuu ja niinkuin tuuli
saallinen pois samoavi sieltä.

Noita-akka tiedotonna nukkuu,
kissan silmät hehkuvat kuin hillet...

(Jatkoa 2 lehden takana.)

(Jatk. 2 lehden takaa.)

»Puodissa oli tavaroita vaikka minkälaisia...»

jällestä pihasta kadulle. Sielläpä vasta oli valoisaa! Kaikista ikkunoista loisti tulta. Hauskaa olisi ollut jäädä niitä katselemaan joksikin ajaksi, mutta hyvä oli myöskin päästä pian kotiin, jossa saisi puhalttaa isän äsken ostamaan torveen ja kertoa ihmetteleville naapurin pojille kaikista kaupungin merkisyyksistä.

Sirkka oli saanut uuden kellon vempeliseen; isä oli sen tänään ostanut. Heikki istui reessään lämpöiseen turkkiin kääriytyneenä ja kuunteli, miten kauniisti se kilahdelti. Hevoset ikävöivät appeilleen ja juoksivat huimaavaa ravia kaupungin tulin läpi jatkaen samaa ravia tasaisella maantiellä. Ilma oli kylmä ja tuulinen. He sivuuttivat monta valaistua taloa, mutta yhä harvemmiksi ne kävivät. Vihdoin he tulivat synkkään mäntymetsään, jossa ei ollut taloja eikä

valoja, vielä vähemmin ihmisiä. Heikkiä oikein kauhistutti, niin että hän luki hiljaa iltarukouksensa.

Pakkanen nipisteli varpaita, ja kun hevoset astuivat mäkeä ylös, nousivat Heikki sekä isä Matti kävelemään. Siten saivat he jälleen lämmintä. Heidän näin paraillaan tepasteleessa huusi isä äkkiä:

»Rekeen, Heikki, ja pian! Ja anna tulla, minkä Sirkka vain jaksaa. Nyt on kysymys elämästä ja kuolemasta.»

Isä ja poika heittäytyivät kumpikin rekeensä, piiskat viuhahtivat ja hevoset syöksyivät täyteen laukkaan, niin että korvissa vinkui ja humisi. Heikki kaivautui peljästyneenä syvälle vällyn alle, mutta ei sentään malttanut olla sivuilleen vilkuilematta. Silloin hän näki metsässä kummalakin puolen joukon kiittäviä pilkkuja. Ne loistivat kuin pienet lyhdyt. Ja ne liikkuivat. Vaikka hevoset menivätkin täyttä neliä, seurasivat palavat pilkut aina vierellä.

»Mitä ne ovat?» huusi Heikki.

»Susia», vastasi isä. »Mutta älä ole levoton, Jumala kyllä suojelee meitä!»

Hevoset nelistivät vimmatusti metsän läpi, ja tyhjät, keveät reet lensivät kuin ilmassa. Mutta vielä oli matkaa kotiin ainakin yksi peninkulma, ja se oli ajettava keskellä yötä. Susien silmät loistivat kuin hehkuvat hiilet väliin vain hetkeksi kadoten, kun isä Matti huusi ja ärjyi.

Heikki sai vihdoin takaisin tavallisen rohkeutensa. Hän kaivoi torvensa esille ja puhalsi siihen koko voimallaan. Siitä eivät sudet pitäneet, se kun tuntui niin ilkeältä korvissa. Siitä syystä ei niitä näkynytkään vähään aikaan. Mutta pian ne tottuivat sekä huutoon että torven meluun, sillä ne olivat kaikki nälkäisiä ja himoitsivat verta.

»Meidän täytyy riisua Sirkka ja jättää se susien saaliiksi», huusi isä Heikille. »Sillä aikaa kun sudet sitä syövät, ehdimme me ajaa Virkulla kotiin. Se on meidän ainoa pelastuksemme.»

»Sirkkaa ei jätetä! Sudet eivät saa syödä Sirkkaa!» huusi Heikki. Hän muisteli, kuinka lukemattomia kertoja hän oli antanut Sirkalle heiniä ja kaurjoja ja ratsain käynyt sitä kaivolla juottamassa. Sudet eivät saa syödä Sirkkaa! Ei koskaan! päätteli Heikki itsekseen.

»Isä!» huusi hän äkkiä. »Emmekö voisi viskata susille eväskonttiamme pelastaaksemme Sirkkan?»

»Hevoset nelistivät vimmatusti metsän läpi, ja tyhjät, keveät reet lensivät kuin ilmassa.»

«Ei se pitkäksi aikaa riitä», vastasi isä, «mutta kyllähän ne palvutusta lampaankoivestakin pitävät».

Sen sanottuaan heitti hän eväskontin kauaksi metsään; Samassa silmänräpäyksessä katosivat hehkuvat pisteet, mutta sieltä, mihin eväskontti oli pudonnut, kuului ulvontaa ja tappelun nujakkaa. Sudet tappelivat ruuasta, ja sillä aikaa ajajat saivat hiukan etumatkaa. Mutta hetken kuluttua alkoi metsässä rekien kohdalla taas kiillua sudensilmä. Pedot olivat päässeet ruuan makuun ja lähestyivät jälleen rohkeina hevosia. Vielä kerran nousi isä Matti reessään ylös ja alkoi hoilata, niin että metsä raikui. Hän aikoi juuri pysähdyttää hevonsa riisuakseen Sirkkan valjaista, kun Heikki huusi:

«Isä hyvä! Minä heitän niille karamellini, kunhan Sirkka vain saa elää»

«Eivät sudet karamellejä syö», selitti isä.

«No, minun joulukynttiläni sitten?» huusi Heikki. «Eikö ne syö niitä — — —?»

Samassa hetkessä huusi isä iloisena:

«Kiitä Jumalaa, poika, että sanoit sen!»

Silmänräpäyksessä isä kaivoi esille käärön, joka oli huoltellisesti säkkiin kätetty ja joka sisälsi kaksi rovastille ostettua lyhtyä. Heikki sai käsille joulukynttilänsä, ja isä asetti ne lyhtyihin. Tulitikut haettiin ja lyhdet sytytettiin. «Oi, kuinka ne valaisivat! Ne olivat oikeita steariinikynttilöitä, jotka olivat harvinaisia siihen aikaan.

Isä riisui kummankin hevosen valjaista ja nosti Heikin Sirkkan selkään, itse hän kohosi Virkun harteille. Ja niin lähdettiin täyttää neljä kotia kohti lyhdet korkealle kohotettuina. Reet saivat jäädä paikoilleen seuraavaan päivään saakka. Sudet peljestyivät valoa, niin että kauheasti ulvoen painuivat syvälle metsään. Sirkka oli pelastettu.

Virku ja Sirkka olivat aivan vaahdossa, kun päästiin perille. Kun hevoset oli vietty talliin ja kumpikin niistä saanut appeensa, taputti isä tallin ovea sulkiessaan poikaansa olalle. Hän oli iloinen, kun hänellä oli niin reipas poika. Sirkka oli pelastettu, ja he itsekin olivat pelastuneet. Ainoaakaan eväskontti oli jäänyt su-

«Ja niin lähdettiin täyttää neljä kotia kohti».

sien saaliiksi. Mutta se oli pieni vahinko; sillä oltiinhan nyt kotona, ja hyvätuoksuinen puuropata höyrysi keskellä pöytää huolimatta siitä, että oli keskiyö.

Kun he istuivat pöydän ympärillä, kertoi isä matkaseikkailun kotiväelle.

Äiti löi silloin hämmästyneenä kätensä yhteen ja alkoi siunailla. Mutta Heikki otti lusikan lujasti käteensä ja sanoi: «Minun joulukynttiläni, ne pelastivat sekä isän että minut ja Virkun ja Sirkkan.»

«Kyllä se niin oli», vahvisti isä. «Mutta Jumala on antanut meille joulun. Jollei meillä olisi joulua, ei meillä olisi ollut joulukynttilöitäkään, poikasen!»

Nämä sanat muisti Heikki aina. Perittyään täysikasvuiseksi isänsä maatilan teki hän joka joulun edellä matkan kaupunkiin ja osti paljon joulukynttilöitä; sillä jouluiltana täytyi hänen kotonaan olla kynttilä jokaisella kuusen oksalla. Itse hän ne aina sytytti, ja niiden loistessa hän kertoi lapsilleen, miten joulukynttilät olivat kerran pelastaneet hänen henkensä.

«Kyllä se niin oli», vahvisti isä. «Mutta Jumala on antanut meille joulun. Jollei meillä olisi joulua, ei meillä olisi joulukynttilöitäkään.»

KIIITOS AURINGOLLE.

Kiitos, kulta aurinko,
vaikka toisinaan sä lymyt,
olet tuhat kertaa jo
suonut meille hellät hymyt.

Sinun valostasi vain
elää koko luomakunta,
sydän kukkain ihanain
näkee ihmeellistä unta.

Kun sä katsot päälle maan,
haihtuu hanki, hallan kirsi,
kuiskaa kasvit kiitostaan,
helkkyy lintuin riemuvirsi.

Hymy armaan auringon
ihmisenkin kasvattaapi.
Mikä riemu rajaton,
valosta kun voimaa saapi!

Paista, päiväyt Jumalan,
ijät yli isänmaamme,
että turvaa taivahan
tiellämme näin tuta saamme!

Taivaan turva valkeus,
mihin liittää, haihtuu huoli,
loppuu yössä harhaannus,
katkee pimeen peikon nuoli!

Alfr. Saukkonen.

(Jatkoa 2 lehden takaa.)

Vaan jo herää nukkumasta noita,
huomaa heti, ett' on sydän viety,
raivossansa tempaa uuniluudan,
hyppää sille, huiiman ratsastuksen
pojan pakenevan jälkeen alkaa.
Poika kuulee vainoojansa tulon,
jänön lastun olan yli heittää.
Taakse nousee sankka honkametsä,
liian tiuha oravankin siitä
läpi puikahtaa. Se myöhästyttää
noidan kulkua ja poika rientää
kauas eelle.

Mutta lopultakin
noita pääsee metsästä ja taasen
samoaa jo pojan kintereillä.
Hädissänsä löytää poika suomun,
hauen loitsun lukien sen heittää
olan yli jälellensä. Meri
suuri, suunnaton niin syntyy sinne.
Noita kamppallee sen aallokossa,
kunnes siltä voimat riutuu kaikki,
ja niin surman kuohuissa hän saapi,
rauhaan jättäin pakenevan pojan,
joka muitta seikkailuita sitten
kulkee kuninkahan linnaa kohden.

Prinsessalle satrahalle siellä
tuonen rannat silmihin jo siinsi,
kuningasta painoi murhekuorma,
koko hovi huokaili. Mut kaikki
toiseks' muuttui pojan saavuttua.
Sydämensä saatuaan elpyi
ennallensa kuninkahan tytär.
Hovin huoli häipyi, köyhä polka
siitä hetkestä on rikas ollut,
juurlonkalossa nukkujalla
kotina nyt kuninkaan on linna.

SININEN VIRTA.

Kirj. Alfr. Saukkonen. Kuvittanut Airi Pellinen.

Lasna ammoin uneksin ma
järvenselän virran vuoksi,
jossa sinilaineet kilpaa
kaukaisuutta kohti juoksi.

Sinivirran veessä usein
seisoimme me avosäärin,
kaarnalaivain kuninkaina
miilustaen mielin-määrin.

Oli rakas äiti, isä,
yhtä rakas kisaveikko.
Sitä jokahinen nosti,
kuka kilpaan oli heikko . . .

Kiersi hieno hiekkaranta
sinivirran tätä puolta,
näkyi silmään sankka metsä
virran takapuolta tuolta.

Käytiin kaupat, suuret sodat,
tehtiin rauhat rakkahasti:
lyötiin lujaan veljeskättä,
jakain tasan voitto-lasti . . .

Sinivirran vuota sitten
laski laiva muille maille.
Koti koiuvinensa kaihoon
jäi ja armaitansa vaille. —

Tällä puolen seisoi koti,
koihut pihanurmikolla . . .
Niinkuin satupalatsissa
oli ilo siellä olla.

Rannan ruohon siimeksessä
sitten kala-onnet koimme,
monen monet kantamukset
kotiin Ahdin lahjaa toimme.

Siellä kaukomailla kaikki
soreat ne joutui sotiin —
Silloin mieli varkein lensi
sinivirran vanhaan kotiin.

Näkyi silmään isä, äiti,
rannan rakkaat kaarnalaivat.
Ah, niin kovin koski tuntoon
polun vieraan vilut, vaivat!

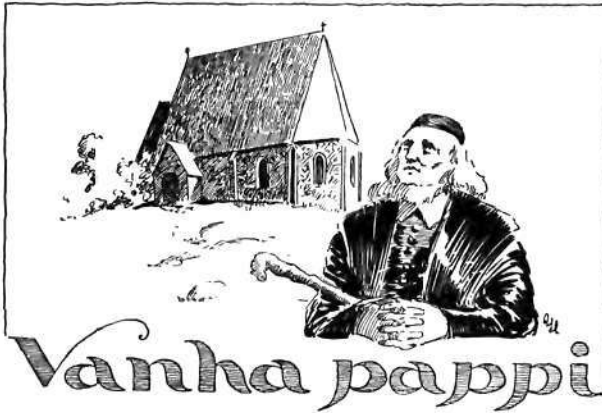
Avosylin vanhan kodin
vanhemmat — nyt harmaahapset,
otti vastaan salaa tulleet,
sotiin väsynehet lapset. —

Ja niin kerran: paistoi päivä,
ehdittyään elokuuhun,
kun jo laiva salaa saapui
sinivirran salmen suuhun . . .

Suuri sinivirran voima
elon erehdyksen vuoksi
jälkeen jäi, niin nöyrtyi lapset,
sitä etsimähän juoksi.

Ihanampaa kesäyötä ei enää voi ajatella. Laaksoissa leijaili valkea usva, mutta kaukaiset kukkulat olivat pukeutuneet hienoon, siniseen hämärvaippaan. Taivas oli tummana vajunut ijäisyysunelmiin, ainoastaan pohjan rannalla väkkyi kirkas valovyö.

Nousiaisten vanha pappi, isä Pietari, kopeloi sauvansa pirtin nurkasta ja astui vaivaloisesti korkean kynnyksen yli pihalle. Oi, hän ei voinut nukkua tänä yönä, ei voinut. Huomenna oli se suuri päivä, vuosikymmeniä vuoteltu, kaivattu. — Vanha pappi kääntyi kulkemaan kohti kirkkoa, joka sijaitsi kivenheiton päässä hänen asunostaan Toposista. Lumivalkeina aaltoilivat hiukset harteilla, kun hän hiljaa sauvansa varassa astui tietään. Mutta kohta hän pysähtyi. Kumara vartalo suoristui ja sanoin kertomaton riemu täytti hänen mielensä. Siinä seisoi hänen edessään Nousiaisten kirkko valmiina. Niin valmiina! Eilen nostettiin risti harjalle! Oi, kuka uskoisi! Muisti hän ajan toisen. Vuosikymmeniä on siitä, kun hän nuoruutensa parhaissa voimissa palasi Auran rantamilta piispa Henrikin kera ja löysi täältä kirkkonsa savuavat rauniot — Lalli oli polttanut. Polttakootpas pakanat vielä — kivi ei pala, ei pala! Ja huomenna siirretään pyhän piispan ruumis Toposten aitasta kirkkoon! Oi, Ave Maria, ole ikuisesti ylistetty, että annoit silmiäni nähdä tämän pyhän päivän! — Oli sekin hetki, kun piispa Henrikin ruumis tuotiin Köyliöstä tänne.

Historiallinen kertomus V.

Kirj. Hilda Huntuvuori. Kuvittanut A. Halonen.

— Lalli oli surmanut. Ei sitä hevin unohtanut! Ja monta kauhunhetkeä oli sittemmin tullut. Ihme, että hän, Pietari oli säästynyt kaikesta! Pyhä Neitsyt on varjellut. Karjalaiset raastivat täältä Rodulfin, surmansa sai Folkvino. Monet joukot ovat ryöstäneet, raastaneet vallankin Auran rantoja. Keskeneräinen oli Röntämäen kirkkokin vielä, vaikka oli aloitettu samaan aikaan kuin Nousiaisten. Niin, niin, ihmeellisesti on Pyhä Neitsyt minua varjellut! Ja huomenna sitten on se suuri päivä! Kunpa kaikki vain hyvin kävisi! Kerotavat, että sillä korven tietä-

jällä on taas pahoja aikeita mielessään. No olkoon! Pyhä Neitsyt suo varjeluksensa! —

Vanhus alkoi taas astua. Siinä jo seisoi kirkon seinämällä. Hän kosketti seinäkiäviä kuin hyväillen. Valmis on, valmis on! Hänen katseensa siirtyi muutaman askeleen päähän kahteen jykevään honkaan. Niitten välissä ylhäällä riippui jotakin. Vanha pappi pyyhkäisi silmiään. Sitten hän huokasi: »Oi, Pyhä Neitsyt, sinä olet sentään ihmeellinen! Mitä kaikkea voitkaan! Eilen puolenpäivän aikaan laskee Voiolan kauppauisko kirkkorantaan ja tuo tullessaan suuren kirkonkellon, ensimmäisen Suomeen. Tuolla se nyt riippui honkien välissä korkealla ja huomenna soi se ensi kerran, kun pyhän piispan ruumista kannetaan. Pyhä Neitsyt itse lähetti kellon tähän juhlaan. Oi, ja siellä uiskossa oli muuttakin, oli nuori pappi, joka muistaa sanat ja luvut, tietää uudet menot ja huolehtii kaikesta. Tokko hän, Pietari, olisi enää muistanutkaan kaikkea. No, jotain hänkin muisti: Kyrie-Pater noster — Te deum — Veni creator spiritus. — Niin, niin, nuori pappi huolehtii kaikesta, ja Pyhä Neitsyt suojelee.»

Valkohapsi vanhus läksi kotiin. Läheltä kuului kosken yksitoikkoisen kohina, mutta tyyneerä lepäsi suvanto kirkkorinteen alla. Koko luonto näytti nukkuvan. Ainoastaan metsä huminoi salaperäisesti, hiljaa. Ja isä Pietarista tuntui kuin olisi se valmistanut huomispäivän ylistysvirttä.

Vanha pappi oli päässyt kotiin, teljennyt portin, salvannut oven. Silloin metsän pimennosta hiipii kaksi miestä, jotka vaanien kiertävät taloa. Nyt pysähtyvät. Korven tietäjä, jonka sysimustat silmät salamoivat, sanoo kuiska-ten toverilleen: »Katsos, tuohon notkelmaan, kuusien varjoon piiloudut sinä viiden miehen kanssa. Ja juuri sillä hetkellä, kun kulkue lähtee aitan luota, laskette vinhan nuolituiskun kohti mustatakkeja. Koko joukko kääntyy nyt teitä vastaan ja silloin minä mieheni hyökkään niitten selkään. Silmänräpäyksessä ryöstämme sen valkean haltijan, jonka nyt aikovat siirtää aitasta tuonne kivirykelmään, pehmitämme papit, pistämme pirtit tuleen ja sitten äkkiä saatiinemme metsään. Näytämme, mihin pystyy Korven-Karhu! Oh, manan väet, haltijat ja henget ovat vallassani. Valkean haltijan tuohetki on tullut, niin totta kuin olen Korven-Karhu.»

»Sinä olet mahtava, sinä Korven-Karhu, sinun voimallasi ei ole rajoja», virkkoi kumppani ihailien.

Kultainen hohde idän taivaalla ennusti aamun tuloa, ja miehet hiipivät takaisin metsään.

* * *

»Katsos, tuohon notkelmaan, huusien varjoon piiloudut sinä viiden miehen kanssa.»

Kansaa virtaili kaiken aamua kohti Nousiaista. Nythän oli juhla, jommoista ei ennen nähty. Vakavina seisivat Suomen papit, luvultaan kuusi, pyhän aitan edustalla. Isä Pietarin kasvot säteilivät. Oi, oli niin suloista, kun tuo nuori pappi järjesti kaiken! Pyhän piispan silkillä verhottu arkku oli nostettu aitan eteen. Nyt oli vain kysymys, minkä arvo-merkin isä Pietari otti kantaakseen: piispan hiipan, sauvan vai sormuksen. Mutta ei, isä Pietari ei tahtonut noita kal-leuksia, muut saivat ne. Mitä hän ottaisi! Ah, ristin, pyhän ristin, jota piispa oli matkoillaan kuljettanut.

Nuori pappi antoi lähtömerkin kantajille. Silloin kohosi puitten kätkestä viisi jännitettyä joustia, ja miehet kumartuivat tähtäämään. Jo nousi sormi laukaisemaan! Vaan mitä! Samassa silmänräpäyksessä täyttivät kummat ku-mahdukset ilman. Herpaantuneina vaipuivat jouset maahan. Miesten polvet vavahtivat. Tuo oli ennen kuulumaton kumu, valkean haltijan kumu! Ja molempien joukkojen miehet pakenivat vavisten metsään. Tietäjä yksin jäi synkkänä seisomaan puun alle. Hammastaan purren hän katseli, miten saattue läheni kirkkoon. Edellä astui isä Pietari risteineen. Hänen rinnallaan asteli nuori pappi laulaen sepittämäänsä pyhän Henrikin ylistysvirttä: «Velut nostro demonstratur doctore Finlandiæ, Fides Christi dum funda-tur, linguenti terram Angliæ.» Sitten tulivat papit kantaen pyhää arkkua ja viimeiseksi kansan suuri joukko. Kello yhä kuminoi honkien välissä. — — —

Kirkko oli ääriään myöten täynnä polvistunutta kansaa. Isä Pietari seisoi alttarin sivulla pidellen yhä ristiään. Oi, tämä oli ihmeellistä! Kaikki meni kuin itsestään, messut, rukoukset, laulut. Tuo nuori pappi! — Juhla oli loppu-massa, kaikui verkkainen Te deum. Sitten vielä rukous ja jo vyöryi voimakkaana: «Gloria sit Deo in excelsis!» Isä Pietarista tämä oli liian suurta, liian ihanata. Häntä vä-sytti. Hän istahti paadelle, mi peitti pyhän Henrikin kivistä hautaa. Hänen katseensa kulki yli polvistuvan kansan: Siinä oli hänen laumansa Kaikkivaltiaan edessä. Nyt kohosi vanhuksen katse ylöspäin. Mitä ihmettä! Kirkon katto näytti nousevan korkealle, yhä vaan korkeammalle. Je näkyi taivaan auvoinen sini ja kirkkaus. Vanhuksen silmiä häikäisi. Hän sulki ne ja painoi päänsä ristiä vastaan. Oi, tuo ei ollut enään pappien laulua — enkelkuorojen korkeudessa lauloi: «Gloria sit Deo — — —».

«Nuori pappi katseli isä Pietaria ja hymyili.»

Kansa poistui hiljaa kirkosta. Nuori pappi katseli isä Pietaria ja hymyili. «Ei ihme, jos vanhusta on väsyttänyt. Miten somasti on nukahtanut ristinsä varaan», ajatteli hän. Mutta kohta hän kävi totiseksi ja astui vanhuksen luo. Hän kumartuu nukkuvan yli, tarttuu hänen käteensä ja peläs-tyy. Hetken päästä hän sanoo hiljaa toisille: «Isä Pietari on muuttanut pois. Katsokaa hänen kasvojensa kirkkautta! Hän kuoli elämänsä ihanimpana hetkenä. — Benedictio!»

KUSTAA ADOLF OULUN LINNASSA.

Joulupukille kirjoittanut Lauri Sauramo

„Kas, äitini, ylhäällä yössä
tulet taivahan leikkiä yö!
jos kaunis on etelän päivä,
on kauniimpi pohjolan yö!”

„Oi, äitini, taivaalta pohjan
valosoihdut jos saisin nuo,
niin rientäisin valkeutta vieden
yössä etelän elävään luo!”

Näin huudahti Kustaa Adolf,
kun linnassa Oulun hän
näki pienestä ikkunasta
valot pohjolan läikehtivän

Niin huudahti kuningaslapsi,
uros seitsemänvuotias vaan,
joka seurassa taaton ja äidin
läpi taivalsi pohjanmaan,

Näki poikanen matkalla tällä
myös sankarit Pohjanmaan,
urosjoukon, mi keihäin ja nuijin
nous' sortoa vastustamaan.

Kera pohjolan urhojen näiden
nous' miehenä taistoon hän
ja valoa ja vapautta
vei kansoille etelän.

SIPSU.

Kirjoittanut *Irja Puhakka*. Kuvittanut *Airi Pellinen*.

Sipsu on metsän herttaisain keijukainen. Sipsu on salon nuorin sinipiika. Sipsu on lintujen suojelija, kukkien ystävä. Hän on metsän keveä kesähengetär.

Hän se on, joka aamuisin metsään purppuraa siroittelee, joka illoin simapilliä soittaa, joka antaa kukille kasteen ja lakaisee tapiolan avarat salit. Sipsu on iloinen ja hilpeä. Kun hän juoksee kilpaa oravan kanssa, voi hän ohijuostessaan nykäistä kuusivanhuksia heidän naavaisesta parrastaan. Mutta kuusenhaltijat eivät hänelle tästä suutu. Sillä kuka heidän vihreät turkkinsa sukii ja kuka heille kauneimmat laulunsa laulaa? Kukapa muu kuin Sipsu.

Sipsu on myöskin hyvä ja lempeä. Hän auttaa avuttomia linnunpoikia, hän katkaisee jäniksenlangat, hän suutelee joka aamu niityn kauneita kukkia. Hän on Tapion sanansaattaja, kaikkien ystävä ja auttaja.

Sipsulla on päässään sievä sinihilkka ja selässä kirjavat, läpikuultavat perhossiivet. Sipsun silmät ovat siniset ja lempeät, ja hänellä on vaaleat silkkikiharat. Hän ei koskaan lennä korkealle, vaan hän liitelee kuin perhonen niin kevyesti ja nopeasti, ettei suhaustakaan kuulu. Usein kuulen hänen kuiskaavan korvaani: »Katso, kuinka elämä on kaunis ja rikas!» Mutta kun käännyn, en näe muuta kuin sinisen hunnun heilahduksen. Mutta hänen sanansa, ne jäävät mieleeni, ne tuovat toivoa ja lohdutusta.

Sipsulla on monta ystävää. Kaikki linnut, oravat, jänikset, kukat, kaikki, jotka metsässä elävät, ovat hänen hyviä ystäviään. Hän on metsän suosikkilapsi, hän on kuningatar valta-istuimellaan.

Vaan hänen paras ystävänsä on sentään satakieli, tuo punarintasatakieli, joka öisin niin ihmeen ihanasti laulaa viidakossa.

Sipsu rakastaa hänen lauluaan. Hän laskee iltahämärässä kirjavat siipensä kokoon ja hiipii suurten sananjalkojen alle kuuntelemaan satakielen laulua. Hän istuu siellä aivan hiljaa, ettei häiritسی laulajaa, katsellen lempeillä silmillään jonnekin kauas . . . avaruuteen.

»Älä usko satakieleen», vaakkuu käheä korppi. Mutta Sipsu ei kuule hänen puhettaan, hän

kuulee ainoastaan satakielen laulun. Ja punarintasatakieli laulaa suuren surunsa ja kaihonsa kesäisen yön hämärään.

Hän laulaa, kuinka hän onnellisena pienenä linnunpoikana leikki pesässään sisariensa kanssa, kuinka murhaava luoti tappoi emon, ja hän jäi yksin maailmaan. Siitä asti on hän yksinäisenä ja levottomana kierrellyt maailmaa. Satakielen elämä on kaihoa, pohjantonta kaihoa!

Näin laulaa yksinäinen satakieli. Sävel kiirii kauas. Se helähtelee mäntyjen latvoissa. Se värähtelee ilmassa. Se saa koko metsän itkemään, mutta ei voi lievittää suuren laulajan surua.

Sipsun siniset silmät ovat täynnä kyyneliä ja hänen sielunsa vapisee liikutuksesta. Voi, mitä tahtoisikaan Sipsu antaa, jos hän kaiken ikänsä saisi kuunnella tuota ihanaa laulua!

Mutta kerran kun satakieli taas kaiuttelee suloisia säveliään ja Sipsu istuu hiljaa unelmoiden saniaispensaalla, kuuluu metsän takaa vastaus lauluun. Satakieli vaikenee ja kuuntelee kauan.

Siellä on toinen lintu.

Sipsun sydän melkein lakkaa lyömästä. Samassa virittää satakieli uuden laulun, mutta ei enää surullisen. Se on täynnä tulvivaa riemua, suurta, suurta onnea!

Mutta enempää se ei enää laula. Se kohottaa siipensä ja lentää kauas, kauas suuren metsän taa, jossa vieras lintu odottaa.

Se on löytänyt ystävän.

Silloin tulee Sipsu surulliseksi. Hän tietää, ettei satakieli enää koskaan palaja. Ja hän tuntee vihaa vierasta lintua kohtaan, joka on ryöstänyt häneltä satakielen laulun. Ensimmäiset mustat ajatukset Sipsun mielen.

Aurinko nousee ja mäntyjen latvat punertuvat. Pieni sinikello pyyhkäisee kevyesti Sipsun kasvoja. Sipsu taivuttaa kiharaisen päänsä. Hän suutelee kukkia, leijailee kirjavilla perhosiivillään ja soittaa simapilliä. Hän on taas Tapion valpas sanansaattaja, metsän keveä kesähengetär, mutta punarintasatakieltä ei hän voi koskaan unohtaa. — Oi Sipsu, salon suloinen sinipiika! Etkö pilkistäkin jokaisen ihmisen katseesta, joka pyrkii hyvään ja saavuttaa sen?

RUPAKALLIO JA SEN LINNUNPESÄT.

Kirjoittanut ja kuvittanut K. E. Kivirikko.

Peltojen keskeisellä kivikkomäellä n. s. Rupakalliolla Sääksmäen pitäjässä kasvaa upeita katajia. Monet niistä ovat ikivanhoja puita, joiden kovassa rungossa vuosirenkaituskin erottuvat. Niissä on tuuhea latva ja jykevät oksat variksenkin istua. Niihin laskeutuvat levähtämään ne linnut, jotka lentävät metsästä toiseen peltojen poikki. Tuskinpa kesällä on hetkeäkään, jolloin niissä ei olisi joku lintu, milloin rastas, keltasirkka, peipponen tai hempponen. Mutta joskus siitä varpushaukkakin, pikkulintujen kauhuksi lentoon lehahtaa. Katajapuiden ohella on siellä sadottain pienempiä katajia aivan toista mallia. Ne ovat maasta lähtien tuuheita, ylöspäin suippenevia, muistuttaen suuresti etelämaiden syppesjä. Ei niiden läpi päivä pilkistä, vaikka mistäpäin katsoisi, ja niissä pikkulinnutkin tietävät turvassa olevansa. Katajien väliköissä kasvaa mustikanvarpuja, vadelmapensaikkoa ja vehreätä nurmikkoa, ja joka taholle leviävät rehevät viljavainiot. Tuolta notkosta pellon takaa kuuluu ruisrääkän tuttua narinaa koko valoisan kesäyön, siellä peltopyyt ilojansa pitävät ja joskus viiriäinenkin väräjävästi viheltelee. Lähteepä pensaikosta keväisin sorsakin lentoon, ja siinäpä tuuhean katajan alla sen valkeat munat ovat hyvässä turvassa ilkeältä varikselta, joka ei jätä rauhaan ainoatakaan pesää, minkä vain sattuu keksimään.

Rupakallion tuuheimpaan katajaan aivan pellon laidassa oli pieni *hernekerttu* tehnyt pesänsä. Ei sitä siitä olisi löytänyt, ellei olisi nähnyt linnun siihen lentävän ja katoavan. Ja vaikka pesä jo oli melkein valmis, ei sitä etsimälläkään tahtonut huomata. Se oli niin ihmeen pieni, että pari sormea sen sisään mahtui, ja seinätkin olivat ohuet ja läpikuultavat. Aukon läpimitta oli ainoastaan 5 cm, syvyys vajaan 3 ja

Naaras hempponen pesällään.

koko pesän paksuus 8 cm. Pesä oli kerrassaan mestariteos. Se oli kiinnitetty kahden oksan varaan, ja kun se helposti linnun omasta ja poikasten painosta kallistui, oli pesän yläpuolelta 8 cm korkeudelta taivutettu kolmas hento oksa pesän reunaan ja siihen kiinnitetty lujasti hämähäkin ja toukan seitillä. Samalla sitkeällä langalla oli pesä muuhinkin oksiin kiinnitetty, ja kaikki kuivat korretkin olivat samaan verkkoon kiedotut. Mutta paljon olivat nuo pienet laulajat karvoja ja jousia pesäänsä kantaneet, mistä lienevätkään löytäneet, ja omalla rinnallansa kaiken somaksi kupiksi pyöristäneet.

Mutta miten olivat ne tuon ripustavan oksan pesänsä laitaan saaneet kiinnityksi? Yksi lintu sitä ei mitenkään olisi voinut tehdä, siinä ovat epäilemättä molemmat toimessa olleet. Toinen on painanut oksaa alas, toinen on suusansa kantamallaan seittitukolla sitaissut sen kiinni, ja kun se sitten on alkanut siinä pysyä, on sitä perästäpäin vielä uusilla siteillä vahvistettu.

Kuulee usein sanottavan, että eläimiä johtaa toimissansa pelkkä vaiste. Mutta sanottakoon mitä tahansa, tämä pesälöytö osoittaa linnuilla olevan harkitsemiskykyä. Pesän kiikkuva ja epävarma asento sai heidät miettimään keinoja, millä tukea sitä kotia, jossa heidän pienokaisensa tulisivat syntymään ja kehittymään, ja peläten näiden käyvän onnettomasti, ne huomasivat hennon oksan ylempänä ja päättivät sen kiinnittää edelläkerrotulla tavalla.

Tuo pieni mestariteos sai tietysti olla rauhassa. Siihen ilmestyi 5 valkeata, ruskeapilkkuista munaa, ja kaikista kuoriutui poikanen. Vasta sitten kun nämä olivat lentoon lähteneet, otettiin pesä tarkoin tutkittavaksi ja todettiin ylläkerrottu havainto.

Samana kesänä kuin hernekertun pesä löydettiin, oli kaksi *hempposparia* tehnyt pesänsä kumpikin omaan katajaansa. Ei niitäkään olisi muuten löytänyt, ellei koiras,

Hernekerttu pesässään.

jonka punainen rinta ja ruosteenruskea selkä erottuvat jo matkan päästä, olisi katajan latvassa istunut kaikki päivät viserrellen ihanaa lemmenlauluansa. Niidenkin pesät olivat oikeita taidenäytteitä, samaa perusmuotoa kuin hernekertunkin, mutta paljoo isommat ja paksuseinäisemmät. Niissä oli niin runsaasti karvoja ja jouhia, että pesän seinät muistuttivat paksua huopaa. Niissä oli poikasilla erinomainen suoja, pieninä ne mahtuivat niiden pohjalle, isompina niiden päät lepäsivät somasti pesän laidalla.

Vielä oli katajissa kaksi mielenkiintoista pesää, *vihreä-peipposen* ja *lavallisen peipposen*. Ne olivat sammalista ja jäkälästä tehdyt erittäin vahvaseinäisiksi. Jälkimmäisen ulkopinnassa oli samoja jäkälä, joita kasvoi puukatajien rungossa, sisässä oli karvoja ja jouhia, kuten hempposenkin pesässä. Mutta ovathan nuo linnut kaikki läheisiä sukulaisia ja siis samaan rakennusmenetelmäänkin perehtyneet.

Katajamäellä oli kuitenkin muunkinlaisia pesiä. Matalan kannon varaan oli *harmaa paarmalintu* pesänsä rakentanut. Sekin oli perin ihmeellinen ja osoitti miten lintu saattaa käyttää hyväksensä tilapäisiä rakennusaineita. Se oli näet tehty melkein kokonaan pumpulista ja langanpätkeistä. Kannon pää oli aikalailla vino ja pesä oli saatava vaaka-suoraksi. Nähtönsä oli perustus ensin tasattava yllämainituilla aineksilla, joista varmaankaan ei ollut puutetta. Langanpätkeiden joukossa oli iso säkinpalanenkin, jonka kiskomisessa paikalle mahtoi olla aikalailla työtä ja touhua. Pellonojasta löytyi sitten lahonut säkki, jonka lintu oli keksinyt ja hyväksensä käyttänyt, ja riihen seinustalla riippui vanha peite, josta pumpuli ei loppunut repimäläkään. Tavallisesti paarmalintu tekee pesänsä katajan

kuoresta, mutta pumpuli ja lanka varmaankin miellyttivät enemmän.

Maastakin löydettiin pari pesää. Mustikan varpujen seassa oli *peltostrkan* pesä hyvässä kätkössä. Lintu istui katajan latvassa tai kivellä ahkerasti laulellen yksitoikkoista lauluansa. Mutta paikastansa se ei liikahtanutkaan, vaikka sillä oli nokassaan ruokaa poikasilleen, niinkauan kun sitä pidettiin silmällä. Vasta sitten kun se luuli olevansa turvassa ihmisten katseilta, uskalsi se pesäänsä laskeutua. Tämä oli pieni syvennys maassa, heinillä ja jouhilla sisustettu, rakenteeltaan paljon yksinkertaisempi kuin edelliset.

Uunilinnun pesä niinkään maassa katajan alla oli monessa suhteessa erikoinen. Se oli parinkymmenen cm pituinen, sammalikkoon laitettu uuni, johon johti pieni höyhenten sulkema aukko. Pesä sai joka kerta etsiä, vaikka paikan kyllä tiesi ja aina sai olla varuillaan, ettei tallanut jalkainsa alle sen munia ja vaikkapa itse lintua. Isoja kaarevia höyheniä se oli pesäänsä kantanut ja niillä sen seinät joka puolelta sisustanut. Oli siinä poikasten pehmeä maata. Mutta toisinaan höyhen suuhun notkeutui eikä tuhrimäläkään tahtomut irtautua, höyheniä kun oli joka puolella. Uunilintu itse oli niin rohkea, ettei se lopulta enää ihmistä pelännyt, tuli vain pesäänsä, vaikka käsi oli ihan aukon lähellä.

Kun Rupakallion pensaikkaa ihan todenteolla ryhdyttiin tarkastamaan, pyrähti peltopyy lentoon sätkyttäen pahanpäiväisesti. Siinä oli sen pesä ja kellanharmaita munia kolmattakymmentä. Niistä ei kuitenkaan tullut ainoatakaan poikasta, sillä pesän oli varis keksinyt, ruokkinut munat poikasilleen tai syönyt itse. Eräänä isolla kivellä vähän matkan päässä oli peltopyyn munankuoria, sinne varis oli löytönsä kantanut ja siellä herkutellut.

JAAKON JA KAISAN HAUSKA PÄIVÄ.

Kirjoittanut Antti Rytönen. Kuvittanut Paavo Letnonen.

1. Alkuruno.

On Jaakko poika niin uljas, raisu,
ja sisko on sievoinen hänellä Kaisu.

Moni hauska heillä' oli kesäinen hetki,
moni muistossa ihmeellinen retki.

Vaan hauskimman muiston se mielehen
jätti,
kun he niityllä liehui ja heiniä mätti.

Ihan niinkuin suuret sai haravaa käyttää,
mihin kelpasi, nyt sen vasta sai näyttää.

Sai rehua koota ja latohon kantaa,
ja hyppiä sai myös pitkin rantaa.

Voi samalla myöskin samota metsiä
ja onkia kaloja, sienä etsiä.

Nyt lähemmin kaikesta kuulla saatte,
siis istukaatte ja kuunnelkaatte.

2. Matkavarustuksia ja lähtö.

Oli juuri sen lähtöpäivän aatto,
varustautui retkeen äiti ja taatto.

Ja riemuinen oli Jaakko jos kukaan,
kun päästä sai ihan suurien mukaan.

Ja Kaisukin iloinen oli kuin sirkku,
ja aamulla päätti hän olla virkku.

Ja aamu kun tuli, heti ylleen hän puki,
pesi silmät ja korvat ja suortuvat suki.

Ja Jaakkokin koht' unen silmästä poisti,
veti jalkaan pieksut, ja kasvotpa loisti.

Ja sitten hän muisti: hän suur oli veikko,
vaan Kaisu oli lapsi ja vielä heikko.

Oli lapsilla harava kummallaki,
ne molemmat nyt hän tallista haki.

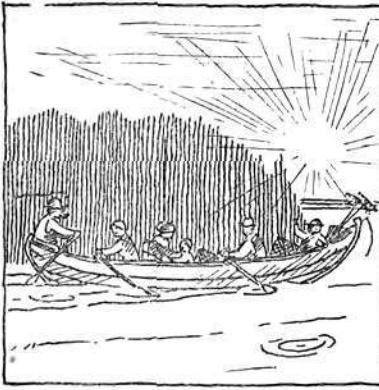
Ja tuumi kaks haravaa mies voi kantaa,
vois kontinkin vielä selkähän antaa!

Ja kohta nyt käytihin polkua pientä,
sen varrella marjaa kasvoi ja sientä.

Soi lintujen laulut lehdosta, haasta,
yön harsot hiljaa hätveni maasta.

3. Vesimatka.

Takaliston niitylle paljon on matkaa,
venehellä saatiin kulkua jatkaa.

Edessä on suurta ja aavaa selkää,
vaan Jaakko ja Kaisa ei yhtään pelkää.

Nuottavenhe' valtainen näet kantaa,
yli seljän kohti vie vastaista rantaa.

Heinäväkeä venheesen kosolta karttuu,
isä perään käy, muut airoihin tarttuu.

Jaakko kontin ottaa ja keulahan astuu,
Kaisu äidin vierellä keskellä istuu.

Vene viiltää, kohta jo kohisee kokka,
vettä tarkkaa Jaakon silmä ja nokka.

Monta kalaa huomaa hän kummaa ja
arkaa,
nuolena ne liittää ja kauaksi karkaa.

Yläilmoissa haukat kirkuen kiittää
vedenkalvossa sorsat liukkaina liittää.

Sulasalmen sitten kun soudetaan ohi,
jokin molskahtaa siellä, se kai oli lohi.

Siitä Jaakon silmä syttyy ja palaa,
lohen suuren pyydystä hän halaa.

4. Heinänteossa.

Karahtaa venheen kokka rantaan,
sen häikäisevään, hienoon sanaan.

Venheestä Jaakko maahan astuu,
ja jalkineetkin hieman kastuu.

Vaan tyynenä hän tuumi, että
nää pieksut läpäise ei vettä.

ja kirmaa lailla ratsun raisun,
mut isä maihin kantaa Kaisun.

Ja sitten kaikki kulkee sinne,
kussa kohoo Heinävaaran rinne.

Ja kohta suuret heinää niittää
ja heinäpoutaa oivaa kiittää.

Vaan lapsukaiset, minkä voivat,
nyt kuivaa heinää haravoivat.

Ja sitten myöskin käyvät vähän
he hyppimään ja leikkimähän.

Ja Kaisu kera Jaakko veikan
myös heittää monen kuperkeikan.

5. Nukku-Matti saapuu.

Ja sitten saapuu Nukku-Matti
ja virkkaa: »Levätänpäs hiukan!»
Ja lasten silmät kiinni painuu
nyt jälkeen ponnistuksen tiukan.

On helveheinän tuoksehessa
niin ihanata kellitellä,
ja Kaisu itsöksensä tuumii:
Ah, kellä hauskempi ois, kellä?

Ja Jaakko kuuntelevi, kuinka
nyt pienet purot lirisevät,
ja päivä lekottaa ja paistaa,
ja heinäsirokat sirisevät.

Ja sitten näkevi hän unta,
ett' onkeen tarttuu suuri lohi,
se sama, joka molski silloin,
kun mentiin Sulasalmen ohi.

6. Kun lapset herää.

Kun lapset herää unestaan,
he ovat virkut aivan
ja valmiit uusiin toimihin
jälestä matkan vaivan.

Vaan silloin äiti esille
tuo kontin, josta monta
hän makupalaa lapsille
nyt ottaa verratonta.

Ja lapset riemuin herkuja
nyt katselevat noita:
on monta leivänkakkaraa
ja vakassa on voita.

Ja Kaisa tuosta tuumailee:
»Tää ompi mainiota!»
Vaan Jaakko kuulee kuiskehen:
»Laineista lohi ot!»

7. Jaakon lohi ja kotiin paluu.

Ja Jaakko rannan kiveltä
jo ongen heittää veteen;
on lohi siinä: asettaa
hän koukun nyt sen eteen.

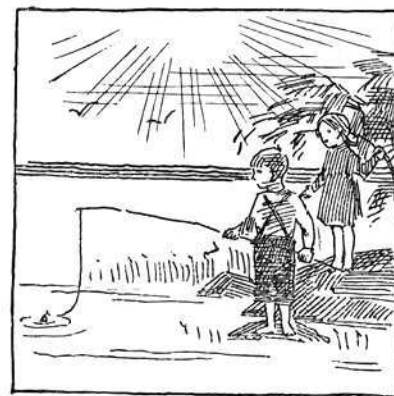
Heiluttaa lohi eviään
ja epäröi ja nyppää,
ja koho veden kalvossa
niin kauniisti hyppää.

Ja Jaakko ongen kiskaisee
ja kohta kalaa arkaa
kädessä kantaa — äidin luo
nyt kiivahasti karkaa.

Se kiiskiksi nyt huomataan,
ja Jaakko päättää siksi
sen kotiin viedä mukanaan
mirrille tuomisiksi.

Kun sitten juodaan kahvia
ja kukkuu lehdon käki,
saa Jaakko kaksi kuppia
kuin muikin heinäväki.

Ja kotihin kun saavutaan
ja ehtii illan häivä,
niin tuumii Jaakko, Kaisakin:
»Tää oli hauska päivä.»


~~~~~  
 ~~~~~

Kesän ilmoja ihailien
 wieri päiwät weikoksien.

~~~~~  
 ~~~~~